

УДК 72.025.5

Ватаманюк Н. Ю.,

*аспірантка кафедри інформаційних технологій в архітектурі
Київського національного університету будівництва і архітектури*

nata.vata12@gmail.com,

orcid.org/0000-0002-4977-992X

КУЛЬТУРА ФОРМУВАННЯ КОМФОРТНОГО СЕРЕДОВИЩА ВСЕРЕДИНИ ІСТОРИЧНИХ КВАРТАЛІВ

Анотація: у статті розглядається міське середовище як простір для існування людини, вплив на її духовне і фізичне здоров'я. По різному організоване середовище неминуче впливає на поведінку, емоційний стан людини, її сприйняття і розуміння простору. Для вирішення проблем формування міського середовища необхідно застосовувати комплекс взаємопов'язаних технічних, соціальних, екологічних, естетичних та інших заходів.

Ключові слова: міське середовище, історичний квартал, внутрішньоквартальний простір, двір, ландшафт.

Актуальність теми. Міське середовище має безпосередній вплив на соціальний стан, суспільні відносини, формує моделі поведінки та культуру городян. І в той же час, міське середовище є своєрідним відображенням способу життя населення кожної історичної епохи, суспільного світогляду, сприяючи культурній інтеграції жителів міста.

В даний час проблеми організації комфортного середовища всередині історичних кварталів, враховуючи низький рівень благоустрою більшості територій на тлі зростаючого дефіциту місцевих бюджетів, систематичного порушення діючих нормативів і стандартів утримання, занедбання дворів та самовільної забудови як внутрішньоквартальних просторів, так і громадських, при зростаючих потребах населення в якісному міському середовищі стають однією з найважливіших проблем історичних міст.

Аналіз публікацій та досліджень. Були розглянуті праці методологічного та методичного характеру, що стосуються історико-архітектурних досліджень збереження архітектурної спадщини (М. Бевза, В. Вечерського, Л. Прибеги, О. Рибчинського, Г. Петришин). Також важливими для дослідження були праці, в яких висвітлювались теоретичні аспекти дослідження, відновлення та регенерації історичних міст (О. Пламеницької, С. Топилко, М. Дьоміна, М. Каплінської, Н. Лещенко).

Також були опрацьовані праці по вивченню соціальних аспектів міського середовища (В. Дурманова, Г. Каганова, К. Карташова), благоустрою прибудинкової території (А. Кувшинова, Е. Павловської) та залучення жителів до участі в створенні середовища проживання (В. Бандакова, А. Пастернака, В. Хайта).

Мета даної роботи: встановлення закономірностей формування комфортного середовища всередині кварталів на прикладі дворів у Берліні, Дрездені (Німеччина), Львові (Україна).

Виклад основного матеріалу. Сучасне міське середовище являє собою складне просторове і культурне утворення. Щоб осмислити цей великий і неоднорідний простір необхідні спеціальні естетичні засоби. Для цього було введено поняття «середовище», яке означає освоєну людьми частину міста, зрозумілу і прийнятну для перебування людини. Взаємодія та взаємовплив людини і навколишнього простору підкреслював Ж. Бодрійяр: «Простір дано її (людині) як розподільну структуру, і через контроль над простором вона тримає в своїх руках всі варіанти взаємин...». Під культурою формування комфортного середовища можна розуміти організацію міського середовища, що неминуче впливає на поведінку, психоемоційний стан людини, її сприйняття і розуміння простору, а також як те, що має відповідати сучасним нормам та потребам мешканців.

Міське середовище можна розглядати як систему відкритих (парк, сквер, вулиця, квартал, внутрішньоквартальний простір, двір, пішохідна вулиця) і закритих просторів.

Зосереджуючись на благоустрої території всередині кварталів постає питання в підтриманні їх в задовільному стані, підвищенні рівня благоустрою, створенні гармонійного архітектурно-ландшафтного середовища, забезпечення умов відпочинку і проживання населення.

Сучасний городянин сприймає всю територію міста як єдиний простір і очікує від нього безпеки, комфорту, функціональності і естетики. Рационально спроектований та відновлений внутрішньоквартальний простір дозволяє знизити градус соціальної напруженості, в освітлених людних дворах нижчий рівень злочинності, при наявності безпечних і сучасних спортивних майданчиків збільшується частка населення, яка регулярно займається спортом, при створення просторів для мистецьких заходів збільшується потік туристів.

Аналізуючи території дворів, призначені для здійснення певних функцій, робимо висновок, що недостатня розробка пішохідних зав'язків, невпорядкованість кордонів між транспортними та пішохідними просторами, дефіцит ігрових просторів для дітей, підлітків та дорослого населення,

відсутність місць обслуговування і спілкування ускладнюють людині взаємодію з навколишнім середовищем, погіршуючи якість життя.

Хаотичне використання територій є причиною порушення екологічної стійкості міського середовища: ущільнення ґрунтів над кореневою системою рослинності в місцях стихійних паркінгів, незворотні зміни ґрунтів внаслідок неорганізованого переміщення пішоходів, знищення рослинності під впливом вихлопних газів автомобілів. Неорганізований стік опадів, що випадають ускладнює експлуатацію транзитних пішохідних шляхів.

Стан невпорядкованого середовища сприймається людиною негативно. Воно несумісне з поняттям психологічного комфорту. Розуміння культури формування міського середовища засобами ландшафтного дизайну дозволить вирішити існуючі проблеми відкритих просторів для регенерації середовища і забезпечення необхідних якостей для процесу життєдіяльності людини.

Підвищення культури в рішенні задачі поліпшення міського середовища методами ландшафтного дизайну націлене на формування у людей відчуття гармонійності, візуального комфорту і впізнаваності простору.

Сучасне міське середовище в історичних містах містить безліч невирішених соціокультурних проблем: відсутність загальних принципів і законів, що регулюють формування міського середовища; наростаюче забруднення навколишнього середовища; естетична невиразність; функціональна невпорядкованість; порушення гармонії архітектури споруд; ліквідація функціональних дворових просторів; знищення історичного середовища; зникнення духовного наповнення міського простору; заміщення природних елементів навколишнього середовища на штучно створені; безликість відкритих просторів; незворотні зміни хімічного і механічного складу ґрунтів; заміщення дворових просторів несанкціонованими паркінгами і ін.

Творчою діяльністю з формування міського середовища, що складається з природних (рельєф, клімат, водні ресурси, рослинність, каміння) та штучних елементів (малі архітектурні форми, скульптури, декоративні покриття, освітлення) є ландшафтний дизайн. Шляхом раціонального використання ландшафтних компонентів можливе подолання таких недоліків міського середовища, як функціональна невпорядкованість і естетична невиразність. Об'єктами ландшафтного дизайну є як відкриті (вулиці і площі, сквери, пішохідні простори, парки різного функціонального призначення, внутрішньо кварталні простори житлових територій), так і закриті простори.

Середовищний підхід, сформульований в 70-х роках минулого століття, визначив підвищення ролі ландшафтного дизайну в формуванні міського середовища. Середовищний підхід означає перехід до формування цілісного

простору міського середовища, з переоцінкою його впливу на жителів, підвищуючи їх культуру. У понятті «середовище» синтезуються процеси поведінки, розуміння, середовищної діяльності, що розкривають складність взаємодії людей з навколишнім міським середовищем і мотивацію їх намірів для його культурного перетворення. Наситившись урбанізацією людина починає відчувати гостру необхідність повернення до природного середовища, яку необхідно включати в міське середовище, берегти і примножувати.

Серед безлічі напрямків поліпшення якостей міського середовища всередині кварталів відзначимо наступні сучасні тенденції ландшафтного дизайну:

- ефективного використання ландшафтних компонентів міських відкритих просторів;
- формування цілісного міського простору;
- врахування потреб людини для забезпечення необхідного рівня комфортності;
- досягнення зорової виразності, функціональної впорядкованості ландшафтних об'єктів міського середовища;
- оздоровлення середовища міських просторів;
- творче перетворення природи;
- формування впізнаваності міського простору;
- вдосконалення особистісної культури, формування нового світогляду.

Досягнення функціональної впорядкованості міських просторів – це використання сучасних тенденцій ландшафтного дизайну, підвищення якості середовища. Засоби ландшафтного дизайну регулюються характером використання внутрішньоквартальних просторів, що дозволяють скоротити хаотичний вплив людей на оточення, забезпечують підтримку природних компонентів міського ландшафту, поліпшують характеристики відкритих просторів з штучних і природних ландшафтних компонентів.

Комфортні умови перебування людей на території різних дворів створюються наявністю елементів благоустрою, достатнім озелененням, квітковим оформленням; наявністю паркінгів; доступністю зупинок громадського транспорту і місць рекреації; зручними пішохідними та транспортними зв'язками громадських центрів з роботою та житлом. Культура формування міського середовища передбачає створення різноманітних водних каскадів, фонтанів, водоспадів, водних екранів, які роблять істотний вплив на мікроклімат, покращують його екологічні параметри, підвищують естетичність і різноманітність композиційно-просторових рішень, позитивно позначаються на емоційному сприйнятті людиною навколишнього середовища.

У формуванні гармонійного міського середовища необхідно використовувати захисні і просторові функції зелених насаджень. Рослинні насадження є основним компонентом в просторовому моделюванні з використанням засобів ландшафтної дизайну.

Культура формування міського середовища повинна сприяти зменшенню негативного впливу транспорту на міське середовище. Важливе просторове розділення вантажних, транспортних, пасажирських потоків і пішоходів, створення паркінгів.

Велику частину міського середовища займають житлові території. Для збереження житлових територій важлива культура формування стійкого міського середовища, яка забезпечується:

- наявністю упорядкованої, гармонійної, естетичної території достатніх розмірів, пристосованої для тихого і активного відпочинку, прогулянок, побутових процесів;
- зручними пішохідними та транспортними зв'язками житлових територій з місцями трудової діяльності, центрами обслуговування, рекреаційними об'єктами.

Громадські простори всередині кварталів призначені для спілкування і відпочинку людей незалежно від місця проживання – зазвичай це великі озеленені території. Вони повинні облаштовуватись площадками для спортивно-оздоровчих занять різних вікових груп населення, дитячими ігровими комплексами, майданчиками для вигулу домашніх тварин, місцями для тихого відпочинку та прогулянок.

Приклади благоустрою внутрішніх просторів.

Мистецький аспект.

Дрезден. Художній пасаж (Kunsthofpassage) – це галерея, яка простягається через п'ять прохідних дворів від вулиці Алаунштрассе, 70 до Герліцерштрассе, 21-25 в Нойштадті. Художній пасаж є свого роду альтернативною шопінг-галереєю, де в закритих двориках знаходяться крамниці, кафе зі столиками на відкритому повітрі та невеликими галереями.

Історія відновлення дворів почалась в 1997 році, коли деякі будівлі повинні були бути реконструйовані, але встало питання «що робити з відкритими подвір'ями?». Спочатку була тільки ідея, яка потім втілилась в дещо неординарне – Художній пасаж за проектом архітекторів Mueller Mueller, Knerer & Lang, Heike Voettcher й Meyer Bassin та завершена в 2001 році.

Кожен двір відповідає окремій тематиці: двір Стихій, двір Світла, двір Тварин, Міфічний сад та двір Метаморфоз (рис.1).

Двір Стихій – це відкритий простір, який формується за допомогою існуючих будівель, де на фасаді однієї з них розміщене переплетіння різних

велетенських водостічних труб. Ця інсталяція була зроблена трьома художниками: Аннет Пол, Крістоф Роснер і Андре Темпел, які були натхненні химерною архітектурою водостічних труб в Санкт-Петербурзі. Такий театр дощу створює різні мелодії під час зливи. Протилежна сторона цього двору містить фасади, які оформлені вигнутими металічними листами, що відбивають сонячні промені у ясну погоду.

У Міфічному саду стіни прикрашають звірині і фантастичні фігури.

Досить простий внутрішній двір Світла, особливість якого важко уявити на перший погляд, є центром Художнього пасажу і містить сцену для інсталяції, кінопроекцій чи кінотеатру. Крім того, внутрішній двір оздоблений металевими дзеркалами, які віддзеркалюють різні кольорові відображення.

Двір Тварин – це двір, де на фасадах будівель зображені різні види тварин, а птахи сидять високо на будинках. Балкони покриті вербою, розписи фасадів і сходів нагадують місце проживання тварин із загадкових джунглів.

Двір Метаморфози, розроблений Арендом Цвікером, контрастує з двором Тварин. Шість 15-метрових важких щитів на фасаді будинку виглядають досить круто і естетично. Вони тримають в собі секрет, який відкривається тільки вечором, тому що у вигнуту поверхню цих щитів вмонтовані пучки скловолосна, які світяться.

Рис. 1. Художній пасаж. Двір стихій та світла (минулий та теперішній стан дворів та фасадів)

В цьому прикладі показано впорядкування внутрішньоквартальних просторів та створення окремих територій для відвідувачів та мешканців міста за допомогою незвичних фасадів, які контрастують на фоні врівноваженого ландшафтного дизайну.

Житловий та комерційний аспекти.

Берлін. Хакські двори (Hackesche Hoefe) в передмісті Шпандау в Берлін-Мітте – найбільший архітектурний комплекс закритих дворів у Німеччині.

Комплекс дворів відкрився 23 вересня 1906 року. Головним архітектором був Курт Берндт, який спроектував вісім дворів, загальною площею

27 тис. кв.м. Будівництво розгорнулось в результаті об'єднання декількох земельних ділянок між Розенталерштрассе і Софіенштрассе. Головний вхід в Хакські двори знаходився в офісній будівлі на Розенталерштрассе, 38.

Ідея створення Hackesche Hoefe полягала в тісному взаємозв'язку функцій дворів. Вперше було об'єднано житло, торгівлю та розваги в комплексі будівель, зробивши цю багатофункціональну концепцію унікальною в той час. Будівлі першого та другого дворів використовувалися в культурному та комерційному планах, а інші призначалися тільки для оренди квартир. Будівля в першому дворі проектувалася, як зал для урочистих церемоній, а у другому і третьому дворах знаходились фабричні споруди. Житлові двори перебували далеко від вуличного шуму всередині кварталу. Вони вирізнялись великою кількістю зелені та численними фонтанами.

Епоху побудови соціалізму Хакські двори провели в забутті. Проте в 1950 році орендарям вдалося запобігти повному знищенню фасадів першого двору. У 1951 році двори були націоналізовані і в 1977 році передані під захист держави. У 1993 році комплекс був переданий спадкоємцям колишнього власника і в 1994 році проданий Роланду Ернсту та гамбурзькому підприємцю Райнеру Бехне. У той же рік у рамках розробки та створення концепції брэнда «Hackesche Hoefe» почались роботи з реконструкції та відновленню дворів. Реставраційні роботи з великим бюджетом були завершені в 1997 році.

На даний час перший квартал включає кінотеатр, кілька барів та ресторанів, театр «Хамелеон». Другий двір об'єднує театр «Hackesche Hoefe», який давно перетворився в торгово-розважальний центр, також там знаходиться театр культури ідиш та кілька офісів. Решта дворів зайняті невеликими магазинами і галереями, які продають переважно продукцію виготовлену компаніями-сусідами.

Рис. 2. Хакські двори (минулий та теперішній стан дворів та фасадів)

Ландшафтний дизайн цього комплексу дворів теж призначений для великої кількості відвідувачів та мешканців. Перші двори створені для жвавого використання туристами, там розташована велика кількість просторів з місцями для сидіння та відпочинку з затіненими територіями. Наступні двори є більш спокійними, там розташовуються лавиці та великі клумби для затишного перебування мешканців кварталу.

Житловий аспект.

Двори в історичній частині м. Львів (Україна)

Проект з облаштування внутрішніх двориків втілюється у Львові з 2012 року в рамках проекту «Муніципальний розвиток та оновлення старої частини Львова, GIZ». Упродовж 4 років відновили 10 дворів у центрі міста (рис.3).

Фінансувало проект Німецьке технічне товариство (GIZ), яке разом з Управлінням охорони історичного середовища Львівської міської ради координувало всі роботи: від розробки проекту до вибору підрядника.

Дворики вибирали на конкурсній основі. Головний критерій – особиста зацікавленість жителів. Сусіди повинні були навести приклади спільних робіт з благоустрою під'їзду, будинку або прибудинкової території, а ще – профінансувати 10% вартості робіт.

Рис. 3. Львівські дворики (вул. Газова, 6, вул. Дрогобича, 10, вул. Кониського, 3-5)

Цей приклад нам показує вдалі проекти ландшафтного дизайну, які орієнтовані на забезпечення потреб мешканців дворів у місцях відпочинку, гарного заощення території та облаштування зелених не захарашених територій.

Висновки. Аналізуючи три приклади закордонного і вітчизняного досвіду з ландшафтного дизайну та відновлення фасадів можна відмітити, що всі проекти є професійним пошуком формування нового образу міського середовища, розробкою його концепції. Сенс ландшафтного дизайну полягає в здатності моделювати соціально-культурне середовище як єдність суб'єктивно пережитих людиною цінностей.

Сьогодні на ландшафтний дизайн, як вид спільної творчості людини і природи, впливають архітектура, мода, мистецтво, нові технології – все, що змінює світогляд. Мистецтво ландшафтного дизайну розвивається синхронно з процесами, що відбуваються в суспільстві: з'являються нові матеріали, технології, можливості. Новинки, що відображають світогляд і філософію сучасності, повинні органічно доповнювати вже сформовані напрямки ландшафтного дизайну і вдосконалювати, а не руйнувати культуру.

Формування міського середовища стає одночасно і філософією, і індустрією. Місто не повинно бути сірим, похмурым і нудним. Створення середовища для людини – творчого, комфортного, привабливого, безпечного, що поєднує переваги життя в місті і природне прагнення городян до природи, збереження традицій, освоєння нових технологій – проблема, яка стоїть перед сучасною культурою формування міського середовища.

Культурна спадщина суспільства вписується в штучне середовище, створене людиною, і визначає свідомість, світогляд і поведінку людей. Жителі, вступаючи в контакт з містом, наповнюють і наділяють оточення своїми смислами, емоціями, душею, свідомістю, ставленням, вибираючи з нього те, що їм цікаво і цінно. Це оточення, зазначене присутністю, цінностями людини, трансформоване ними, називають середовищем існування людини, а в ставленні до міста – міським середовищем.

Сучасне міське середовище має являти собою гармонійний, соціокультурний простір для найкращої організації праці і відпочинку населення. Перетворення міського середовища в цілому зачіпає не тільки питання економіки, але і сферу ідеологічну, бо мова йде про виховання нової людини з певними естетичними смаками до краси і гармонізації навколишнього простору.

Література

1. *Бауэр Н. В.* Культура формирования устойчивой городской среды: монография / Н. В. Бауэр, Л. Н. Шабатура. – Тюмень: ТИУ, 2016. – 83 с.
2. *Бодрийяр Ж.* Система вещей. Пер. с франц. С.Зенкина. – М.: Рудомино, 1999. – 224 с.
3. *Ватаманюк Н.Ю.* Актуальні проблеми внутрішньоквартальних просторів в історичній забудові (на прикладі міста Чернівці) / Н.Ю. Ватаманюк // Наук.-техн. збірник: Сучасні проблеми архітектури та містобудування / Відпов. ред. М.М. Дьомін – К., КНУБА, 2018. - №52. – С. 174-179.
4. *Ватаманюк Н.Ю.* Архітектурний комплекс хакських дворів у Берліні / Н.Ю. Ватаманюк // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції: «Архітектура історичного Києва. Феномен урбанізованих ландшафтів» – К.: КНУБА, 2018. – С. 14-15.

5. Гел Й. Міста для людей. Переклад з англійської Ольги Любкарської. – Київ, 2018. – 278 с.
6. Довідник облаштування міста. Правила поведінки в історичному середовищі. – Львів: Львівська міська рада, 2011. – 74 с.
7. Іваночко У. І. Архітектурна форма і простір міста: гуманізація громадського простору / У. І. Іваночко, Н. В. Іськович // Містобудування та територіальне планування. – 2013. – Вип. 50. – С. 255-259.
8. Кристофер Александер. Язык шаблонов. Города. Здания. Строительство. / Кристофер Александер, Сара Исикава, Мюррей Силверстайн. Пер. с англ. И. Сырова. – М.: Издательство Студии Артемия Лебедева, 2014. – 1096 с.
9. Линч К. Образ города. Пер. с англ. В. Л. Глазычева; под ред. А.В. Иконникова. – М.: Стройиздат, 1982. – 382 с.
10. Львівська міська рада. Завершено роботи з впорядкування внутрішнього дворику будинку на вул. Газовій, 6. – Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua/lmr/proekty-upravlinnia-okhorony-istorychnoho-seredovyshcha/2733-zaversheno-roboty-z-vporiadkuvannia-vnutrishnoho-dvoryka-budynku-na-vul-hazovii-6> (останній перегляд 06.10.2019)
11. Львівська міська рада. Завершено впорядкування дворику будинку на вул. Дрогобича, 10 у м. Львів. – Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua/lmr/proekty-upravlinnia-okhorony-istorychnoho-seredovyshcha/2657-zaversheno-vporiadkuvannia-dvoryka-budynku-na-vul-drohobycha-10-u-m-lvovi> (останній перегляд 06.10.2019)
12. Львівська міська рада. У Львові впорядкували внутрішній двір на вул. Кониського, 3-5. – Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua/news/city/housing-and-utilities/228234-u-lvovi-vporiadkuvaly-vnutrishnii-dvir-na-vul-konyskoho-3-5> (останній перегляд 06.10.2019)
13. Нагорний П.А., 2004. Дизайн архітектурного середовища історичних кварталів міста: Автореф. дис. канд. архітектури. Харків: Харківський державний технічний університет.
14. Подвір'я для комфортного житла. Довідник благоустрою дворів власними силами. – Львів: Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) GmbH та Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львів, 2015. – 40 с.
15. Рибчинський О.В., 2017. Формування і ревіталізація середмість історичних міст України. Автореф. дис. д-ра архітектури. Львів: НУ «Львівська політехніка».
16. Шимко В.Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование городской среды. – Москва: Архитектура - С, 2006. — 384 с.

17. *Anda Galffy*. The singing drain pipes of Kunsthofpassage – Dresden`s Best Kept Secret. – Режим доступу: <https://travelnotesandbeyond.com/the-singing-drain-pipes-of-kunsthofpassage/> (останній перегляд 06.10.2019)
18. *Hackesche Höfe*. – Режим доступу: <http://www.hackesche-hoefe.de> (останній перегляд 06.10.2019)
19. *Kunsthofpassage*. – Режим доступу: <https://kunsthof-dresden.de> (останній перегляд 06.10.2019)
20. *Stefan Koppelkamm*. Zurück nach Vorne. – Режим доступу: <http://www.stadtaspekte.de/stefan-koppelkamm-zuruck-nach-vorne/> (останній перегляд 06.10.2019)

References

1. *Bauer N.V.* Culture of sustainable urban environment formation: monograph / N.V. Bauer, L.N. Shabatura. – Tyumen: TIU, 2016 . – 83 p.
2. *Baudrillard J.* System of things. Translation from French S. Zenkina. – M.: Rudomino, 1999 . – 224 p.
3. *Vatamanyuk N.Yu.* Actual problems of inter-quarter spaces in historical buildings (on example of the city Chernivtsi) / N.Yu. Vatamanyuk // Scientific.-Tech. collection: Modern problems of architecture and town planning / Ans. ed. M.M. Demin – K., KNUCA, 2018 – №52. – pp. 174-179.
4. *Vatamanyuk N.Yu.* The architectural complex of the Hackesche Höfe in Berlin / N.Yu. Vatamanyuk // Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference: «Architecture of Historical Kiev. The phenomenon of urban landscapes» – K.: KNUBA, 2018. – pp. 14-15.
5. *Gel J.* Cities for People. Translated from English by Olga Lubkarska. – Kyiv, 2018. – 278 p.
6. *Directory of the city*. Rules of conduct in the historical environment. –Lviv: Lviv City Council, 2011 . – 74 p.
7. *Ivanochko U. I.* The architectural form and space of the city: humanization of public space / U. I Ivanochko, N.V. Iskovich // Urban planning and territorial planning. – 2013. – №50. – pp. 255-259.
8. *Christopher Alexander*. Template language. Cities. Building. Construction. / Christopher Alexander, Sarah Ishikawa, Murray Silverstein. Translation from English I. Syrova. – M.: Publishing house of Artemy Lebedev Studio, 2014. – 1096 p.
9. *Lynch K.* The image of the city. Translation from English V. L. Glazycheva; under the editorship of A.V. Ikonnikova. – M.: Stroyizdat, 1982. – 382 p.
10. *Lviv city council*. Finishing work on the courtyard of the house on the street. Hazova, 6. – Access mode: <https://city-adm.lviv.ua/lmr/proekty-upravlinnia-okhorony-istorychnoho-seredovyshcha/2733-zaversheno-roboty-z-vporiadkuvannia-vnutrishnoho-dvoryka-budynku-na-vul-hazovii-6> (last viewed 06.10.2019)

11. *Lviv city council*. Finishing of the yard of the house on the street Drohobych, 10 in Lviv. – Access mode: <https://city-adm.lviv.ua/lmr/proekty-upravlinnia-okhorony-istorychnoho-seredovyshcha/2657-zaversheno-vporiadkuvannia-dvoryka-budynku-na-vul-drohobycha-10-u-m-lvovi> (last viewed 06.10.2019)
12. *Lviv city council*. In Lviv have arranged a courtyard on the street Konyskoho, 3-5. – Access mode: <https://city-adm.lviv.ua/news/city/housing-and-utilities/228234-u-lvovi-vporiadkuvaly-vnutrishnii-dvir-na-vul-konyskoho-3-5> (last viewed 06.10.2019)
13. *Nagornyi P.A.*, 2004. Design of the architectural environment of the historical quarters of the city: Author's abstract. diss. Cand. Kharkiv: Kharkiv State Technical University.
14. *Courtyards for comfortable housing*. Directory of landscaping yards on their own. – Lviv: German Society for International Cooperation (GIZ) GmbH and Municipal Development and Renovation of the Old Town of Lviv, 2015. – 40 p.
15. *Rybchinskiy O.V.*, 2017. Formation and revitalization of the middle ground of historical cities of Ukraine. Author's abstract diss. Dr. of Architecture. Lviv: Lviv Polytechnic National University.
16. *Shimko V.T.* Architectural and design of the urban environment. – Moscow: Architecture-S, 2006. – 384 p.
17. *Anda Galffy*. The singing drain pipes of Kunsthofpassage – Dresden`s Best Kept Secret. – Access mode: <https://travelnotesandbeyond.com/the-singing-drain-pipes-of-kunsthofpassage/> (last viewed 06.10.2019)
18. *Hackesche Höfe*. – Access mode: <http://www.hackesche-hoefe.de> (last viewed 06.10.2019)
19. *Kunsthof passage*. – Access mode: <https://kunsthof-dresden.de> (last viewed 06.10.2019)
20. *Stefan Koppelkamm*. Zurück nach Vorne. – Access mode: <http://www.stadtaspekte.de/stefan-koppelkamm-zuruck-nach-vorne/> (last viewed 06.10.2019)

Аннотация

Ватаманюк Н.Ю. Аспирантка кафедры информационных технологий в архитектуре Киевского национального университета строительства и архитектуры.

Культура формирования комфортной среды внутри исторических кварталов.

В статье рассматривается городская среда как пространство для существования человека, влияние на его духовное и физическое здоровье. По-разному организованная среда неизбежно влияет на поведение, эмоциональное состояние человека, его восприятия и понимания пространства. Для решения проблем формирования городской среды необходимо применять комплекс взаимосвязанных технических, социальных, экологических, эстетических и других мероприятий.

Ключевые слова: городская среда, исторический квартал, внутриквартальное пространство, двор, ландшафт.

Annotation

Vatamaniuk N. Yu., Department of Information Technology in Architecture, KNUCA

Culture of the formation of a comfortable environment within historical quarters.

The urban environment has a direct impact on social status, social relations, shapes behaviors and cultures of citizens. At the same time, the urban environment is a kind of reflection of the way of life of the population of each historical epoch, social outlook, contributing to the cultural integration of the city's inhabitants.

Currently, the problem of organizing a comfortable environment within the historical quarters, given the low level of improvement of most territories against the background of growing local budget deficits, systematic violation of existing standards and standards of maintenance, abandonment of yards and unauthorized development of both inner-city and community needs quality urban environment is one of the major problems of historic cities.

Among the many areas for improving the quality of the urban environment within the quarters, we note the following current trends in landscape design:

- effective use of landscape components of urban open spaces;
- formation of integral urban space;
- taking into account the needs of the person to ensure the necessary level of comfort;
- achievement of visual expressiveness, functional ordering of landscape objects of urban environment;
- improving the environment of urban spaces;
- creative transformation of nature;
- formation of urban space awareness;
- improvement of personal culture, formation of a new outlook.

In three examples of landscaping, three aspects are shown: artistic, residential and commercial.

The first example: Kunsthofpassage (Dresden, Germany). This example illustrates the arrangement of inner-city spaces and the creation of separate territories for visitors and residents of the city using unusual facades that contrast against the backdrop of a balanced landscape design.

The second example: Hackesche Höfe (Berlin, Germany). The landscaping of this complex is also designed for a large number of visitors and residents. The first courtyards are designed for lively use by tourists, there are a large number of spaces with seating and seating areas with shaded areas. The following yards are more peaceful, with shelves and large flower beds for the cozy stay of the residents of the quarter.

The third example: Courtyards in the historic part of Lviv (Ukraine).

This example shows us successful landscaping projects that are geared toward meeting the needs of residents in recreation areas and landscaping.

Keywords: urban environment, historic quarter, quarter space, yard, landscape.